

Muhammad:

(Må Guds frid och välsignelser vara över honom)

En pionjär i miljövard

Av: Francesca De Chatel
(Översatt av: Umm Noor), www.islam-svarar.se

"Det finns ingen bland de troende som planterar ett träd, eller sår ett frö, och sedan kommer en fågel, eller en människa, eller ett djur som äter av det, utan att det ses som att ha givit en välgörande gåva [för vilket det finns en stor gottgörelse]." (Hadith)

Idén om Muhammad (frid vare med honom) som en pionjär i miljövard kommer att till en början kännas främmande för många.

Sannerligen, uttrycket "miljöaktivist" och närbesläktade begrepp som "ekologi", "miljömedvetenhet," och "bevarande" är moderna påhitt, termer som formulerades när vi stod inför de växande bekymmer från det samtida tillstånd av naturen och omvärlden omkring oss.

Men en närmare titt på haditherna, den samling av verk som skildrar betydande händelser i Muhammads (frid vare med honom) liv, avslöjar att han var en trofast förespråkare för miljöskydd. Man kan säga att han var en miljöaktivist före sin tid, en pionjär i områden som naturvård, hållbar utveckling och resurshantering, och en som ständigt försökte att upprätthålla en harmonisk balans mellan människa och natur. Baserat på redogörelser av hans liv och handlingar, kan vi läsa att Muhammad (frid vare med honom) hade en djup respekt för fauna och flora, likväl som en nästan intuitiv förbindelse till de fyra elementen – jord, vatten, eld och luft.

Muhammad (frid vare med honom) var en stark förespråkare av bevarande, användning och brukandet av land och vatten, rätt behandling av djur, växter och fåglar, och lika rättigheter för dess användare. I detta sammanhang, är moderniteten i Muhammads (frid vare med honom) syn på miljön och de koncept han introducerade för sina anhängare särskilt slående; vissa avsnitt av haditherna skulle lätt kunna tas för diskussioner om nutida miljöfrågor.

Tre Principer

Muhammads (frid vare med honom) miljöfilosofi är först och främst holistisk – den förutsätter en fundamental länk och ömsesidigt beroende mellan alla naturliga element och grundar sina läror på antagandet att om människan missbrukar eller uttömmar ett element, så kommer den naturen att genomlida direkta konsekvenser. Denna tro är ingenstans formulerad i en koncis fras; det är snarare en underliggande princip som formar grunden till alla Muhammads (frid vare med honom) handlingar och ord, en livsfilosofi som utmärkte honom som person.

De tre viktigaste principerna av Muhammads (frid vare med honom) naturfilosofi är grundade på Koranens läror och koncepten om Allahs (Guds) enhet, ställföreträdande, och förtroende.

Allahs enhet är en hörnsten i den Islamiska tron. Den erkänner det faktum att det finns en absolut Skapare och att människorna ska stå till svars inför Honom med alla sina handlingar:

Allt det som himlarna rymmer och det som jorden bär tillhör Gud och Gud har uppsikt över allt. (Koranen 4:126)

Muhammad (frid vare med honom) bekräftar att Allahs kunskap och makt omfattar allt. Att därför missbruka en av Hans skapelser, vare sig det är en levande varelse eller en naturtillgång, är en synd. Muhammad (frid vare med honom) ansåg att alla av

Allahs skapelser är jämlika inför Allah och han ansåg att djur, och även land, skogar och vattendrag ska ha rättigheter.

Koncepten ställföreträdande och förtroende uppstår från principen om Allahs enhet. Koranen förklarar att mänskligheten har en privilegierad ställning bland Allahs skapelser på jorden – människan blev vald till ställföreträdare och till att bära ansvaret av omsorgen för Allahs jordiska skapelser. Varje individ ges denna uppgift och privilegium i form av Allahs förtroende.

Men Koranen varnar upprepade gånger de troende mot att vara högmodiga, sägandes att de inte är bättre än andra varelser:

Det finns inte ett enda av markens djur, inte en fågel som bars av sina vingar, som inte bildar samhällen liksom ni själva; ingenting har Vi förbisett i Vårt beslut. Och till sist skall de samlas åter till sin Herre. (Koranen 6:38)

Himlarnas och jordens skapelse är något vida större än skapelsen av människan, men de flesta människor inser inte [att det förhåller sig så]. (Koranen 40:57)

Muhammad (frid vare med honom) ansåg att universum och skapelserna i det – djur, växter, vatten och land – inte skapades för mänskligheten. Människor är tillåtna att använda sig av resurserna, men de kan aldrig äga dem. Således, medan Islam tillåter jordägande, har det restriktioner – ägare kan, t.ex., bara äga jord ifall de använder det, när de upphör att använda det, måste de skiljas åt från sin egendom.

Muhammad (frid vare med honom) erkände människans ansvar mot Allah men bibehöll alltid ödmjukhet. Följaktligen sade han:

"Om någon har ett palmskott i sin hand när domedagen kommer, ska han plantera det."

Här antyder han att även när allt hopp för mänskligheten är förlorat, ska man hålla naturens tillväxt vid liv. Han ansåg att naturen består som något gott i sig självt, även om människor inte drar nytta av det.

På liknande sätt sporrade Muhammad (frid vare med honom) de troende att dela på Jordens resurser. Han sade:

"Muslimer delar lika med varandra i tre ting - vatten, vegetation och eld."

Han ansåg det också vara en synd att undanhålla vatten från de törstiga:

"Ingen kan förvägra överskottsvatten utan att synda mot Allah och mot människan."

Muhammads (frid vare med honom) attityd mot bevarande användning av land, bevarandet av vatten, och behandling av djur är ytterligare ett exempel på hans miljöfilosofiska ödmjukhet.

Bevarande användning av land

"Jorden har gjorts till en moské för mig och som ett medel för rening."

Med dessa ord betonar Muhammad (frid vare med honom) jorden eller myllans heliga natur, inte bara som en ren enhet, utan också som en renande agent. Denna vördnad för jord är också demonstrerat i ritualen av att utföra torr rituell tvagning, i vilken det tillåts att använda jord i utförandet av rituell rening före bön när vatten inte finns tillgängligt.

Muhammad (frid vare med honom) såg jorden som undergiven människan, men han tillkännagav också att den inte skulle överexploateras eller missbrukas, och att den hade rättigheter precis som träden och naturlivet som lever på det. För att skydda land, skogar och naturliv, skapade Muhammad (frid vare med honom) okränkbara zoner kända som bevarade/skyddade och förbjudna områden, i vilka resurserna skulle lämnas orörda.

Båda dessa används fortfarande idag – förbjudna områden dras ofta upp runt brunnar och vattenkällor för att skydda grundvattennivån från att bli överpumpad. Skyddade zoner tillämpas speciellt för naturliv och skogsbruk och avser vanligtvis ett areal av land där betesmark och skogshuggning är begränsad, eller där vissa djurarter är skyddade.

Muhammad (frid vare med honom) inte bara uppmuntrade bevarandet och användning av bördig mark, utan han talade också om för sina anhängare de befintliga fördelarna att göra oanvänd mark produktiv – att plantera ett träd, så ett frö, och att bevattna torr mark, sågs alla som välgörande gärningar.

"Vem som än väcker död mark till liv, det vill säga, odlar ödemark, finns för honom en belöning däri."

Således blir vilken som helst som bevattnar mark av "död" eller öde mark dens rättmätiga ägare.

Bevarandet av vatten

I den barska ökenmiljö som Muhammad (frid vare med honom) levde var vatten synonymt med liv. Vatten var en gåva från Allah, ursprunget till allt liv på jorden, vilket bevitnas i Koranen:

Och [vet de inte] att Vi har låtit allt liv uppstå ur vatten? (Koranen 21:30)

Koranen påminner ständigt de troende att de är bara blott väktare för Allahs skapelse på jorden och att de aldrig ska ta denna skapelse för givet:

Vad tror ni om vattnet som ni dricker? Är det ni som har fått regnet att falla eller är det Vi som är orsaken till detta? Om Vi ville kunde Vi göra det salt och bittert; bör ni då inte vara tacksamma? (Koranen 56:68-70)

Att spara vatten och skydda dess renhet var två viktiga frågor för Muhammad (frid vare med honom) – vi har sett att hans oro angående den bevarande användningen av vatten ledde till skapandet av förbjudna zoner i vattenkällors trakter. Men även när vattnet var överflödande, förespråkade han sparsamhet. Han rekommenderade att de troende skulle utföra rituell tvagning inte mer än tre gånger, även om de var nära en strömmande källa eller flod. Hadith samlaren Al-Bukhari la till:

"Vetenskapsmännen ogillar överdrift och även att man överstiger de antal tvagningar som är förskrivet av Muhammad. (frid vare med honom)"

Muhammad (frid vare med honom) varnade också mot vattenförorening genom att förbjuda urinering i stillastående vatten.

Behandlingen av djur

"Om någon orättfärdigt dödar till och med en sparv, för att inte tala om någonting större, han kommer att stå inför Allahs förhör."

Dessa ord återspeglar den stora vördnad, respekt och kärlek som Muhammad (frid vare med honom) visade mot djur. Han ansåg att som en del av Allahs skapelse skulle djur behandlas med värdighet, och haditherna innehåller en stor samling av traditioner, förmaningar och berättelser om hans förhållande till djur. Vissa berättelser visar att han hade särskild vördnad för hästar och kameler – i hans ögon var de tappra följeslagare under resa och strid, och han fann stor tröst och vishet i deras närvaro vilket följande tradition avslöjar:

"I hästens panna finns uppbundet välfärd och lycksalighet tills Återuppståndelsens Dag."

Till och med beträffande slakten av djur visade Muhammad (frid vare med honom) stor mildhet och känslighet. Trots att han inte praktiserade vegetarianism, visar haditherna tydligt att Muhammad (frid vare med honom) var ytterst känslig för djurs lidanden, nästan som om han delade deras smärta invärtes. Således rekommenderade han användningen av vassa knivar och en ansvarskännande metod så att djuren kommer dö en snabb död med så lite smärta som möjligt. Han varnade också för att slakta ett djur i andra djurs närhet, eller att låta djuret se slipandet av knivarna – för honom var det likvärdigt med att "slakta djuret två gånger" och han fördömde med eftertryck sådana bruk som "avskvärda".

Avslutning

Det är omöjligt att göra rättvisa åt hela den vidd och betydelse av Muhammads (frid vare med honom) miljöfilosofi i denna korta artikel. Hans holistiska syn på naturen och hans förståelse av människans plats i naturen banade väg för miljömedvetenhet inom det muslimska samhället.

Sorgligt nog har harmonin som Muhammad (frid vare med honom) förespråkade mellan människan och hans miljö idag alltför ofta förlorats. Då vi står inför följderna av förorening, överexploatering, ökenspridning och vattenbrist i vissa delar av världen och översvämningar och våldsamma stormar i andra, är det kanske tid för världens samhälle som helhet, muslimer, kristna, judar, hinduer, buddister, ateister och agnostiker att följa exemplet i Muhammads (frid vare med honom) bok och rikta sig mot den aktuella miljökrisen med allvarlighet och klokhet.

** Francesca De Chatel är antropolog i Islamisk kultur och en frilansande författare och journalist från Nederländerna.*

Visad vördnad för Islams profet har gjorts av översättaren inom tillägget (frid vare med honom)

För ytterligare information om Islam besök:

På svenska:

www.islamguiden.com
www.bilal.se
www.islam.se
www.hikma.se
www.islamiska.org
www.moslim.se
www.barnskolan.com
www.islam-svarar.se
www.islamiska.org
www.detgoda.se
www.silom.se

På engelska:

www.islam-guide.com
www.discoverislam.com
www.evolutiondocumentary.com
www.harunyahya.com
www.beconvinced.com
www.sultan.org
www.islaam.com
www.islamway.com
www.islamonline.net
www.islamweb.net
www.thisistruth.org
www.islamicweb.com
www.islamic-awareness.org
www.islamicweb.com

På finska:

www.islamopas.com

På kurdiska:

www.dangiislam.org

På arabiska:

www.islamway.com
www.islam-qa.com
www.sultan.org
www.islamweb.net
www.islamonline.net
www.al-islam.com

På persiska:

www.ahlesonnat.net

På många andra språk:

www.al-islam.com
www.islam-qa.com